

UŽKREČIAMŪJŲ LIGŲ EPIDEMIOLOGINĖS SITUACIJOS ANALIZĖ PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖJE 2025 METAIS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 673 „Dėl Privalomojo epidemiologinio registravimo objektų registravimo ir informacijos apie juos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvoje privalomai registruojamos 105 pavadinimų užkrečiamosios ligos.

2025 metais Pasvalio rajono savivaldybėje į Užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų valstybės informacinę sistemą (ULSVIS) gavus duomenis iš Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastuktūros informacinėje sistemoje (ESPBI IS), buvo užregistruoti 364 užkrečiamųjų ligų atvejai (29 ligų pavadinimai) ir 27 specialiosios sveikatos problemos (atvejai, kai žmones apkandžiojo, apseilėjo ar apdraskė gyvūnai). Tai mažiau užkrečiamųjų ligų atvejų, lyginant su praėjusiais metais. 2024 m. užregistruoti 420 (28 ligos pavadinimų) užkrečiamųjų ligų atvejai ir žymiai daugiau 41 specialiosios sveikatos problemos (atvejai, kai žmones apkandžiojo, apseilėjo ar apdraskė gyvūnai).

Užkrečiamųjų ligų sergamumas pasiskirstė taip: sirgo 166 (47,2 %) vyrai ir 209 (55,7 %) moterys. Vaikų 0-17 m. amžiaus iš viso sirgo 170 arba 47,4 % visų sirgusiųjų.

2025 m. buvo hospitalizuoti 42 asmenys (10,9 % visų sirgusiųjų).

Užkrečiamųjų ligų pasiskirstymas pagal plitimo kelius:

1. Per orą plintančios užkrečiamosios ligos – 88 atvejai;
2. Per maistą ir vandenį plintančios užkrečiamosios ligos ir užkrečiamosios ligos, kuriomis užsikrečiama per aplinką – 164 atvejų;
3. Erkių platinamos ligos – 63 atvejai;
4. Kūno dangų infekcijos ir parazitozės – 17 atvejų;
5. Lytiniu būdu, per kraują ar kitą biologinę medžiagą plintančios užkrečiamosios ligos – 5 atvejai;
6. Specialiosios sveikatos problemos (atvejai, kai žmones apkandžiojo, apseilėjo ar apdraskė gyvūnai) – 27 atvejai.

Per orą plintančios užkrečiamosios ligos – 88 ligos atvejai. 2024 m. buvo registruota 67 užkrečiamosios ligos atvejų, plintančių per orą. Tai šiek tiek išaugęs susirgimų vėjaraupiais skaičius. Susirgimų vėjaraupiais pakilimas stebimas kas du-tris metus.

2025 m. vėjaraupiais sirgo 67 asmenys (60 vaikų 0-17 m. amžiaus ir 7 suaugę asmenys 18-24 m. amžiaus). Hospitalizuotas 1 asmuo. 2024 m. buvo registruoti tik 42 vėjaraupių atvejai.

Skarlatina sirgo 14 vaikų 0-17 m. amžiaus, o ankstesniais metais 18. Vienas asmuo buvo hospitalizuotas.

Kvėpavimo organų tuberkulioze, patvirtinta bakteriologiškai ir histologiškai (atvira plaučių tuberkuliozės forma) registruota 8 ligos atvejai (6 vyrai ir 2 moterys). Iš jų 1 atvejis A.18.2 (Tuberkuliozinė periferinė limfadenopatija), nustatyta 2 mėnesių mergaitei. Susirgimų atvira plaučių tuberkulioze vaikų 0-17 m. amžiaus nebuvo. Visi 8 asmenys buvo hospitalizuoti. Mirties atvejų nuo tuberkuliozės nebuvo. 2024 metais buvo registruota 4 atviros plaučių tuberkuliozės formos atvejai ir 4 kitų organų tuberkuliozės atvejai. 1 mirties atvejis.

2025 m. registruotas 1 kokliušo atvejis, tai 18 m. asmeniui atvykusiam iš Ukrainos, vaikas neskiepytas. Taip pat registruotas 1 kiaulytės atvejis, 3 metų vaikui, vaikas skiepytas.

Virusinių meningitų registruota nebuvo.

1 lentelė. Sergamumo rodikliai 10 tūkstančių gyventojų per orą plintančiomis užkrečiamosiomis ligomis Pasvalio rajono savivaldybėje ir Panevėžio apskrityje 2025 metais

Ligos pavadinimas	Ligos kodas pagal Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikaciją (Australijos modifikacija, TLK-10-AM)	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Pasvalio rajono savivaldybėje 2025 m.	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Panevėžio apskrityje 2025 m.
Vėjaraupiai	B01(B01.0-B01.2, B01.8, B01.9)	30,5	89,2
Skarlatina	A38	6,4	8,1
Tymai			
Kvėpavimo organų tuberkuliozė, patvirtinta bakteriologiškai ir histologiškai (atvira plaučių tuberkuliozės forma)	A15 (A15.0-A15.9)	2,7	2,3
Nervų sistemos tuberkuliozė, kitų organų tuberkuliozė	A17 – A18	0,9	1,0
Kokliušas	A37 (A37.0 – A37.9)	0,4	0,1
Kiaulytė	B26(B26.0)	0,4	0,1
Infekcinė mononukleozė	B27(B27.0, B27.1, B27.8, B27.9)	0	2,2
Virusinis meningitas	A87(A87.0-A87.2, A87.8, A87.9)	0	0,9

Lyginant Panevėžio rajono savivaldybės sergamumo tuberkulioze rodiklius su Panevėžio apskrities rodikliais (1 lentelė), Pasvalio rajono savivaldybės rodiklis sergančių atvira plaučių tuberkuliozės forma yra šiek tiek didesnis, 0,5 už apskrities rodiklį.

Rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigos, vykdydamos 2002 m. rugpjūčio 6 d. įsakymą Nr. 399 „Dėl tuberkulino mėginių atlikimo ir statistinės ataskaitos formos Nr. 9 pakeitimo“ kiekvienais metais atlieka tuberkulino mėginius vaikams prieš pradėdant lankyti mokyklą (6 - 7 metų amžiaus) ir įsakyme nurodytą rizikos grupių vaikams.

2 lentelė. Tuberkulino mėginių, atliktų Pasvalio rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigose, skaičius 2023 – 2025 metais

Metai	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Vaikų skaičius, kuriems priklauso atlikti tuberkulino mėginių	213	124	131
Vaikų skaičius, kuriems atliktas tuberkulino mėginys	139	104	101
Tuberkulino mėginių atlikimo procentas	65 proc.	77 proc.	77 proc.

Per maistą ir vandenį plintančios užkrečiamosios ligos ir užkrečiamosios ligos, kuriomis užsikrečiama per aplinką – 164 ligos atvejai.

Sirgo 71 vyras ir 93 moterys. Vaikų 0-17 m. registruoti 81 atvejis, arba 49,3 % visų sirgusiųjų. Hospitalizuoti buvo 52 asmenys. 2024 metais buvo registruoti 185 ligos atvejai.

Diagnozuota salmonelių sukeltos infekcijos – 2 atvejai, kampilobakterijų sukeltas enteritas – 9 atv., kitos patikslintos bakterijų sukeltos žarnyno infekcijos – 1 atv., bakterijų sukelta žarnyno infekcija, nepatikslinta – 68 atv., ne žarnyno jersiniozė – 1 atv., rotavirusų sukeltas enteritas – 9 atv., Norovirusų (Norvalko) veiksnio sukeltas ūminis gastroenteritas – 3 atv. virusų sukelta žarnyno infekcija, nepatikslinta – 70 atv., toksoplazmozė – 1 atv.

3 lentelė. Sergamumo rodikliai 10 tūkstančių gyventojų per maistą ir vandenį plintančiomis užkrečiamosiomis ligomis ir užkrečiamosiomis ligomis, kuriomis užsikrečiama per aplinką Pasvalio rajono savivaldybėje ir Panevėžio apskrityje 2025 metais

Ligos pavadinimas	Ligos kodas pagal Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikaciją (Australijos modifikacija, TLK-10-AM)	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Pasvalio rajono savivaldybėje 2025 m.	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Panevėžio apskrityje 2025 m.
Kitos salmonelių sukeltos infekcijos	A02 (A02.0-A02.2,A02.8,A02.9)	0,9	2,2
Kampilobakterijų sukeltas enteritas	A04.5	4,1	4,1
Kitos bakterijų sukeltos intoksikacijos maistu, neklasifikuojamos kitur	A05 (A05.0, A05.2-A05.4, A05.8, A05.9)	0,4	0,8
Bakterijų sukelta žarnyno infekcija, nepatikslinta. Kitas infekcinės ir nepatikslintos kilmės gastroenteritas ir kolitas	A04.9, A09 (A09.0, A09.9)	27,6	70,3
Yersinia enterocolitica sukeltas enteritas	A04.6	0	0,8
Ne žarnyno jersiniozė	A28.2	0,4	0,7
Listeriozė	A32 (A32.0, A32.1, A32.7-A32.9), P37.2	0	0,1
Rotavirusų sukeltas enteritas	A08.0	4,1	4,6
Norovirusų (Norvalko (Norwalk) veiksnio sukeltas ūminis gastroenteritas	A08.1	1,3	3,2
Virusų sukeltos ir kitos patikslintos žarnyno infekcijos (Adeno)	A08 (A08.2,)	2,7	3,6
Virusų sukelta žarnyno infekcija, nepatikslinta	A08.4	30,4	30,7
Toksoplazmozė	B58 (B58.0-B58.3, B58.8,B58.9)	0,4	0,8

Listeriozė	A32 (A32.0, A32.1, A32.7-A32.9), P37.2	0	0,1
------------	--	---	-----

Erkių platinamų ligų 2025 m. buvo registruota 63 ligos atvejai (62 Laimo ligos ir 1 erkinių platinamo virusinio encefalito), Laimo liga diagnozuota 42 moterims ir 20 vyrų, o 2024 metais buvo 103 atvejai (100 Laimo ligos ir 3 erkinių platinamo virusinio encefalito). 2025 m. iš sirgusiųjų Laimo liga buvo registruoti 3 Laimo ligos atvejai vaikams 0-17 m. amžiaus, o ankstesniais metais buvo 1 atvejis nuo 0-17 m.

Kita erkių platinama liga – Erkių platinamu virusiniu encefalitu – sirgo 1 asmuo, vaikų 0-17 m. amžiaus erkių platinamo virusinio encefalito neregistruota.

4 lentelė. Sergamumo rodikliai 10 tūkstančių gyventojų erkių platinamomis ligomis Pasvalio rajono savivaldybėje ir Panevėžio apskrityje 2025 metais

Ligos pavadinimas	Ligos kodas pagal Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikaciją (Australijos modifikacija, TLK-10-AM)	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Pasvalio rajono savivaldybėje 2025 m.	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Panevėžio apskrityje 2025 m.
Laimo (Lyme) liga	A69.2	28,5	40,7
Erkių platinamas virusinis encefalitas	A84 (A84.0, A84.1, A84.9)	0,4	2,4

Sirgusieji erkių platinamomis ligomis nurodė, kad erkė įsisiurbė lankantis Žadeikių miške (6 atvejai), Pasvalio parke (6 atv.), Smegduobių parke (2 atv.), Daujėnų, Grūžių, Mikoliškio, Girelės (3 atv.) miškuose. Erkės buvo įsisiurbusios lankantis Lenkijoje, Vokietijoje, Švedijoje (3 atv.), sodų bendrijos teritorijoje (2 atv.). 20 asmenų erkė įsisiurbė namų aplinkoje (kiemuose, gėlynuose, daržuose, pievose) ir Pasvalio miesto teritorijoje (5 atv.), Net 15 asmenų erkės įsisiurbimo nepastebėjo.

Kūno dangų infekcijos ir parazitozės – 19 ligos atvejų.

Enterobiozės registruoti 2 ligos atvejai, vaikams 0-17 m. amžiaus. Ankstesniais metais irgi buvo 2 enterobiozės atvejai.

Askaridozės registruoti 2 ligos atvejai, vaikams 0-17 m. amžiaus. Ankstesniais metais nebuvo nė vieno atvejo.

Toksokarozė (visceralinė migruojanti lerva) – nebuvo registruota, nei vieno atvejo. Ankstesniais metais buvo registruotas 1 ligos atvejis.

Niežų registruota 13 ligos atvejų. Vaikams 0-17 m. amžiaus – 3 atvejai, suaugusiųjų tarpe – 10 atvejų. Ankstesniais metais buvo 7 ligos atvejai.

5 lentelė. Sergamumo rodikliai 10 tūkstančių gyventojų kūno dangų infekcijomis ir parazitozėmis Pasvalio rajono savivaldybėje ir Panevėžio apskrityje 2025 metais

Ligos pavadinimas	Ligos kodas pagal Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikaciją	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Pasvalio rajono savivaldybėje 2025 m.	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Panevėžio apskrityje 2025 m.
-------------------	--	--	---

	(Australijos modifikacija, TLK-10-AM)		
Enterobiozė	B80	0,9	5,4
Askaridozė	B77 (B77.0,B77.8,B77.9)	0,9	0,9
Toksokarozė (visceralinė migruojanti lerva)	B83.0	0	0,5
Niežai	B86	5,9	9,8

Lytiniu būdu, per kraują ar kitą biologinę medžiagą plintančios užkrečiamosios ligos – 6 atvejai. Padaugėjo lėtinio virusinio hepatito C atvejų. Lėtinio virusinio hepatito C registruoti 5 ligos atvejai. Lėtinis virusinis hepatitas C diagnozuotas 2 vyrams ir 3 moterims. 1 atvejis registruotas Ūmaus virusinio hepatito C, asmuo hospitalizuotas. Ankstesniais metais lėtinio virusinio hepatito C buvo 5 ligos atvejai. Vaikams 0-17 m. amžiaus lėtinio virusinio hepatito C neregistruota.

6 lentelė. **Sergamumo rodikliai 10 tūkstančių gyventojų lytiniu būdu, per kraują ar kitą biologinę medžiagą plintančiomis užkrečiamosiomis ligomis Pasvalio rajono savivaldybėje ir Panevėžio apskrityje 2025 metais**

Ligos pavadinimas	Ligos kodas pagal Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikaciją (Australijos modifikacija, TLK-10-AM)	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Pasvalio rajono savivaldybėje 2025 m.	Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyventojų Panevėžio apskrityje 2025 m.
Dėl žmogaus imunodeficito viruso (ŽIV) sukeltos ligos išsivysčiusios kitos būklės	B23 (B23.0-B 23.2, B23.8)	0	0,2
Ūmus virusinis hepatitas C	B17.0, B17.1	0,4	0,4
Lėtinis virusinis hepatitas C	B18.2	0,2	5,0

Specialiosios sveikatos problemos (atvejai, kai žmones apkandžiojo, apseilėjo ar apdraskė gyvūnai) – 27 atvejai.

Pagalbos į asmens sveikatos priežiūros įstaigas kreipėsi 27 asmenys, nukentėję nuo gyvūnų. Imunoprofilaktika (skiepijimai nuo pasiutligės) skirta 5 asmenims.

7 lentelė. **Rajono gyventojai nukentėjo nuo šių gyvūnų**

	Nukentėjusių asmenų skaičius	
	Amžius	Infekcijos šaltinis

Infekcijos šaltinis - gyvūnas	0-17 m.	18 m. ir vyresni	Nuo sveikų gyvūnų	Nuo nežinomų gyvūnų
Šuo	2	12	14	0
Katė	0	10	6	4
Kiti naminiai gyvūnai	0	2	0	2
Laukiniai gyvūnai	0	1	0	1
Iš viso:	2	25	20	7

Ženkliai sumažėjo gyventojų, kurie nukentėjo nuo naminių ir laukinių gyvūnų. Atlikus židinio epidemiologinę diagnostiką nustatyta, kad gyventojai nepakankamai rūpinasi savo augintiniais – laiko nepririštus. Iš 20 gyvūno, turinčio šeiminkus, nuo kurių nukentėjo gyventojai, paskiepyti buvo 10 šunų. Imunoprofilaktika skirta 5 asmenims, 2 nebaigė skiepavimo kurso.

Ankstesniais metais pagalbos į asmens sveikatos priežiūros įstaigas kreipėsi 41 asmuo, nukentėjęs nuo gyvūnų. Imunoprofilaktika (skiepijimai nuo pasiutligės) buvo skirta 8 asmenims.

Nei 2025 m., nei ankstesniais metais pasiutlige sergančių gyvūnų rajone nebuvo registruota.

Išvados:

1. Pasvalio rajono savivaldybėje 2025 m. sergamumas užkrečiamosiomis ligomis lyginant su 2024 m. sumažėjo 56 atvejais.
2. Susirgusiųjų atvira plaučių tuberkuliozės forma atvejų skaičius 2025 m., lyginant su 2024 m., išaugo 2 atvejais. Nesirgo vaikai iki 18 m. amžiaus. Nebuvo registruota mirties nuo tuberkuliozės atvejų.
3. Pasvalio rajono savivaldybėje sergamumas Laimo liga 2025 m., palyginus su 2024 m., sumažėjo 38 atvejais, tačiau išlieka aukštas. Sergamumo rodiklis erkių platinamo virusinio encefalito sumažėjo 2 atvejais.
4. Vykdam tuberkuliozės profilaktines priemones Pasvalio rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigose atliekamų tuberkulino mėginių 6-7 m. amžiaus ir rizikos grupių vaikams procentas beveik nesikeičia.

SIŪLYMAI:

Siekiant išlaikyti stabilią epidemiologinę situaciją Pasvalio rajone, būtina:

1. Nuosekliai stiprinti imunoprofilaktiką.
2. Didinti gyventojų informuotumą ir užtikrinti efektyvų institucijų bendradarbiavimą.
3. Ypatingą dėmesį skirti vaikų skiepavimo apimčių gerinimui, tuberkuliozės kontrolei bei sezoninių infekcijų prevencijai.